

Dr E. F. Schumacher i Caux:

Utveckla en mänskligare teknologi

Ernst F. Schumacher var en av huvudtalarna vid den industrikonferens som avslutade sommarens världskonferens i Caux. Inför drygt 600 personer talade han om "industrin och utvecklingsländerna". Detta blev hans sista offentliga framträdande. Levande och övertygande gav han sin syn på hur en ny tingens ordning skall kunna skapas både i industriländer och u-länder. Han talade utifrån sina erfarenheter som praktisk ekonom och medansvarig för reorganiseringen av den engelska kolindustrin efter kriget och från många år som betrodd rådgivare till regeringar i tredje världen. I Sverige var han kanske mest känd genom sin bok "Litet är vackert — ekonomi som om människor betydde något" (Prisma), som gått ut i miljonupplaga på många språk.

Dr Schumacher avled i hjärtinfarkt på väg från Caux till nästa uppgift. Det var kanske mer än en tillfällighet att han kom att hålla sitt sista föredrag just i Caux inför en publik som bestod av representanter för alla de klasser, raser och befolkningsgrupper som han haft att göra med under sin mångskiftande livsgärning.

"Vad som gjorde dr Schumacher särskilt trovärdig och avhållen var hans mod att handla. När man idag arbetar på en teknologi för tredje världen så är detta till mycket stor del dr Schumachers förtjänst", skrev Neue Zürcher Zeitung i en nekrolog. Här återges huvudtankarna i hans föredrag.

□ När vi talar om den 3dje världen, utvecklingsländerna eller helt enkelt om de fattiga så måste vi först och främst inse att det hela handlar om verkliga människor, lika verkliga som vi, bara med den skillnaden att de kan göra något som vi inte kan. De har ett "know-how" som vi inte har. De är överlevnadskonstnärer.

Om det skulle bli en verklig resurskris så kommer dessa människor att överleva. Om vi i industriländerna klarar oss är mera tveksamt. Människor på Indiens landsbygd kommer att överleva. Men om de som bor i Bombay, New York eller andra storstäder klarar sig är osäkert. Poängen är att man kan inte hjälpa en människa om man inte förstår hur den människan klarar livhanken.

Jag blev medveten om detta vid ett besök i Burma och Indien för 25 år sedan. I England skulle vi inte kunna överleva på 200 pund om året. I Burma klarade man sig i genomsnitt på 20 pund per år. Om jag som ekonomisk expert skulle kunna hjälpa dem att fördubbla sin årsinkomst till 40 pund, men samtidigt förändrade deras traditionellt burmesiska livsmönster till ett engelskt så skulle jag ha gjort Burma till ett av världens största slum-

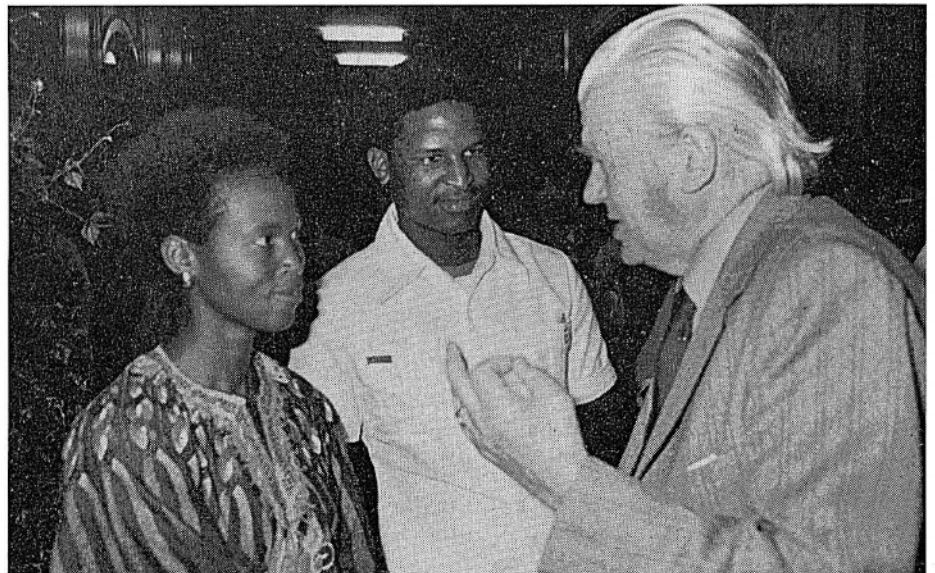
områden. När jag för 25 år sedan lyssnade till alla ekonomer och folk som talade om u-hjälp, så hörde jag dem aldrig tala om folkens egna livsmönster.

Därför att vi inte tänkt på detta, erbjöd vi dessa länder varor som bara de rika och mäktiga kunde ta emot. När jag kom till Sydindien råkade jag

ställa den rätta frågan: vad slags teknologi skulle passa den indiska landsbygden? Helt säkert inte Pittsburgs, Sheffield's, Dortmunds eller Tokyos teknologi.

Jag råkar heta Schumacher. Det betyder skomakare. En skomakare måste kunna tillverka bra skor. Men han måste känna till en hel del om fötter. Skon måste passa foten. Svaret på min fråga blev att för landsbygden i Indien skulle man behöva en enklare teknologi — inte den enklaste och inte den mest invecklade — men något mitt emellan. Först då blev jag medveten om att denna "mitt-emellan-teknologi" inte existerade. Inom teknologin liksom på många andra områden finns något som jag skulle vilja kalla "lagen om den försvinnande mitten".

Nyligen besökte jag ett forskningsinstitut i Manchester där man fått fram en alldeles fantastisk textilmaskin. Den

De afrikanska syskonen Bulie och Gabula Ndamse med dr Schumacher.

► skulle kosta 100.000 pund. Jag sade till direktören: "Varför slutar ni inte nu? Nästa maskin kommer att kosta 150.000." — "Är du mot framsteg?" frågade han. "Nej," svarade jag, "men jag är bekymrad. Redan nu utesluter vi större delen av mänskligheten. Ju dyrare teknologin blir desto fler människor utesluter vi. Det finns fullt upp med folk som hytter med näven mot de multinationella företagen. Men samtidigt stöder man dem, därför att de är snart de enda som har kapital nog för de investeringar som teknologin kräver. Kan inte 10 % av dina intelligenta innovatörer utveckla den enklaste sortens textilmaskin på ett sådant sätt att den passar den stora mängden av människor?"

Frågan om en lämplig teknologi kommer nu upp överallt i världen. Vi har inte en teknologi som klarar av energisituationen. Men frågan är också om vi har en teknologi som är lämplig ur mänsklig synpunkt.

Själlöst arbete

Det är tvåhundra år sedan Adam Smith skrev sin bok om nationernas rikedomar. Han skrev: "En människas arbete formar henne. Om man ger henne ett själlöst arbete, så blir hon en själlös människa. Hon kan inte bli en bra förälder. Men att bli helt hänvisad till själlöst arbete är det öde som väntar majoriteten av människorna i alla välutvecklade länder." Han sade inte att detta var fruktansvärt. Men han hade den sorts mentalitet som säger: det är illa, men det är det pris vi får betala.

Min bok "Litet är vackert" har en undertitel "ekonomi som om människor betydde något". Vi tar produktionen som utgångspunkt för ekonomin. Människorna blir en slags andrahandsfråga. De blir arbetslösa och måste få arbetslöshetsunderstöd. De kan inte använda sitt kunnande. Nå, då får vi omskola dem. Mot oljudet ger vi dem öronskydd. De behövs för produktionen. Det är den slags industri vi tar med oss till de s. k. u-länderna. Och vi gör det nu när vi innerst inne har blivit medvetna om att denna slags industri inte har någon framtid.

Varken naturen, resurserna eller människan klarar av den teknologiska utvecklingen. Mer än hälften av alla sjukhusplatser i Storbritannien och USA är upptagna av människor som egentligen inte har fysiska sjukdomar utan psykiska. Om det amerikanska samhället, som säger sig vara det största och rikaste med en per capita-inkomst dubbelt så stor som det eng-

elska, inte lyckats lösa samlevnadens, stadsslummens och fattigdomens problem så är det på fel väg. Men vad skall vi göra?

Vi kan reagera på två sätt. En del blir vad jag vill kalla teknologifanatiker. De fördubblar sina ansträngningar. De driver oss till mer och mer våld, fler och fler dåraktiga planer.

"De hemvändande"

Men nu finns det också en stor våg av människor som jag skulle vilja kalla "de hemvändande". De säger: det kan inte vara meningen att vi skall förstöra vår jord, arbeta ihjäl oss och hamna på mentalsjukhus. Låt oss tänka om.

Båda grupperna finns i alla samhällen. När jag nyligen var på besök i ett av kommunistländerna sade man till mig: västerns ekonomi är som ett expresseståg som rusar med ständigt ökad fart mot avgrunden. Så blev det en paus. Sedan sade man: men vi skall köra om er.

Vi är alla framstegsautomatikens fångar. Vi behöver få avstånd till den och åstadkomma en motvikt.

När mina vänner och jag beslöt att göra något åt den tredje världens problem och startade en organisation som vi kallade "gruppen för utveckling av mitt-emellan-teknologin", så var det inte för att ta död på den högt utvecklade teknologin. Det skulle vi ändå inte kunna göra. Men det var för att fylla den lucka, det mitt-emellan som försvunnit.

Kanske vi därigenom skulle kunna förhindra den ödesdigra polarisering som teknologin medfört. Vi kan nu se hur de rika blir rikare och de fattiga alltmer desperata överallt i världen. Samhället disintegreras. Nu är klyftan mellan dem som är innanför och dem som är utanför så stor att man bara kan överbygga den med väldiga sociala utgifter. Socialvården kan hålla människor flytande, men integrerar dem inte i samhället.

Concorde?

I USA finns gott om tredje generationens understödstagare. Även i USA har man kommit till den slutsatsen att vi inte kan lösa problemen med vår nuvarande teknologi. Därför har man där grundat ett centrum för att utveckla den lämpliga teknologin — inte för u-länderna — utan för USA. En lämplig teknologi för de aktuella problemen, som inte är ökad produktion, men betyder integrering av en stor befolkningsgrupp i samhällskroppen.

När det gäller att finna denna nya

teknologi måste vi ställa de rätta frågorna. Är tex överljudsplanet Concorde ett exempel på en förnuftig utveckling när det gäller energisituationen, miljövården, världsfattigdomen? När det gäller en ur demokratisk synpunkt lämplig teknologi? Man kan ta den ena frågan efter den andra och penetrera den på detta sätt.

Det var utifrån sådana här frågeställningar vi började vår organisation för 12 månader sedan. Vi hade inga pengar, bara en del idéer. Men nu har vi ett tusental högt kvalificerade människor som arbetar med oss runt om i Storbritannien för att åstadkomma en ny teknologi.

Vi har fyra olika uppgifter att ta itu med.

Vi saknar en teknologi för det som skall framställas i liten skala. Vi kan producera i stor skala. Storproduktionen drar industrierna till de stora städerna. Vi får väldiga folkanhopningar på få platser med väldiga tomrum däremellan. Många från USA:s avfolkningsområden kommer till oss och säger: vi vill inte bli kolonier till städerna. Vi i Montana har blivit ett u-land. 85 % av dem som slutar vid universiteten måste fara till storstäderna för att få jobb. Vi kan inte skaffa jobb åt dem i Montana för vi har inte en lämplig teknologi. — Är vi verkligen så dåliga att vi inte kan få fram en teknologi som fungerar? Det är fråga nummer ett.

Våldsam teknologi

Fråga nummer två. Även en tredje klassens ingenjör kan göra en redan komplicerad sak ännu mer komplicerad. Men det krävs ett geni för återupptäcka de enkla grunderna. Invecklade teknologin passar inte på landsbygden. Polariseringsen kommer att fortsätta om vi inte beslutar oss för att skapa en teknologi som passar där.

För det tredje har kostnaderna varje ny arbetsplats blivit skyhöga. Det är snart bara de multinationella företagen som har råd att åstadkomma nya arbetsplatser. De vanliga människorna har ingen chans. Om de blir arbetslösa är det förstas tråkigt, säger man. Kan vi inte besluta oss för att skapa en teknologi som är billig per arbetsplats? Men det kräver naturligtvis ett nytänkande.

Den fjärde punkten är av ett annat slag och kommer säkert att väcka opposition. Den moderna teknologin använder allt fler våldsamma medel. Inom jordbruket användes nu alltfler farliga kemikalier. På denna tunna jordskorpa som allt liv är beroende

Forts. s. 7

Miljö och moral

Som sökarljus långt ifrån lyste för ganska länge sen fyra absoluta normer in i mitt liv: ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek. Ljus kastades över sådant som jag aldrig tänkt på eller som länge varit gömt i mörkret. Jag bländades, och det var så smärtsamt att livet skulle varit outhärdligt utan förlåtelse. Men det var också befriande att inte längre behöva bluffa utan få vara den man egentligen är — och ändå veta att man är älskad.

Sökarljuset långt ifrån väckte något till liv som redan fanns djupast inne i mig. Avslöjandet och kraven kom egentligen inte utifrån utan inifrån. Normernas auktoritet kändes inte påtvungad. Jag började tänka: kanske jag egentligen är konstruerad för ärlighet och renhet, för att älska andra? Kanske jag annars inte fungerar som människa? Trots att de var utmanande och avslöjande, började de absoluta normerna bli mitt hem, därför att jag innerst visste att jag är skapad för dem.

Skapelsen står på tå

Så mötte mina tankar och erfarenheter de fakta och utmaningar som drogs fram i 1970-talets miljödebatt. För mig gjorde miljökonferensen i Stockholm definitivt slut på föreställningen att moralnormer enbart är en personlig fråga. Den engelska forskaren Barbara Wards uttalande har redan blivit klassiskt: "Till slut har vår moral och våra fakta stämt möte för att tala om för oss hur vi skall leva." Moralnormerna var inte längre bara förhållningsregler för en personlig livsföring; de är en beskrivning av vissa grundvillkor som skapelsen behöver för att fungera.

Kärlek: fågeln är skapad för att flyga. Då fungerar den. Människan är skapad för att älska. Då fungerar hon. Det finns ett hat, en ond makt som är kärlekens motsats. Därför tycks absolut kärlek ibland så avlägsen, för att inte säga onaturlig. Men även om vi irrar långt bort ifrån den, är den i alla fall vårt hem. Vi är skapta för den. Och inte bara vi, men hela naturen. Kanske syftar Paulus på sådant när det i en tolkning av Romarbrevets åttonde kapitel heter att "hela skapelsen står på tå för att se hur härligt det blir när Guds barn kommer hem till

sitt eget. Hela naturen längtar efter att befrias och få del av den härliga frihet som tillhör Guds barn". Vi har friheten att sätta kärleken åt sidan. Men då lider inte bara vi, utan hela skapelsen.

Onaturlig orenhet

Renhet: människan är skapad för renhet liksom forellen är skapad för att leva i en porlande bäck med friskt vatten. Den förtvinar och dör i ett sumpigt dike. Diket kan synas attraktivt: man kan gömma sig där och ingen ser vad man håller på med. Men skapad är forellen för den friska fjällbäcken. I naturnedsmutsningens tidevarv, finns det ett samband mellan den onaturliga orenheten i människans sätt att tänka och leva och förstörelsen hon lämnar efter sig i naturen?

Osjälviskhet: när den känsliga ekologiska balansen rubbas av hänsynslös rovdrift, då är osjälviskhet inte bara ett tyngande moralbud, utan en beskrivning av villkoren för mänsklighetens och naturens samlevnad. Vi gör klokt i att lyssna till ursprungsfolken som lever närmare naturen. Ett gammalt indianskt ordspråk lyder: "Ju mer man ger, dess rikare blir man." En svart man från Rhodesia-Zimbabwe sade indignerat: "Det är inte ett indianskt, utan ett afrikanskt ordspråk." Bibeln talar om att det är saligare att giva än att taga. Kanske har man på olika håll i världen upptäckt en grundprincip som är nödvändig för att världen skall fungera, därför att den är skapad för osjälviskhet.

Egoismens cancer

I "En bok om kärleken" skriver Ernesto Cardenal: "Alla människor utgör tillsammans en enda kropp, sammansatt av otaliga enskilda delar, och den personliga egoismen är därför något lika onaturligt som egoismen hos en enda cell i vår egen organism. En sådan cell koncentrerar sig bara på sig själv, föredrar sina egna intressen framför helhetens organiska funktion och förklarar alla andra celler krig, och denna sjukdom kallar vi kræfta. Egenkärleken är på samma sätt en den mystiska, kosmiska kroppens kræfta."

Ärlighet har kanske mera självklart

blivit en överlevnadsfråga på 1970-talet. Ännu för några år sedan var korruption något som man aldrig talade om i diplomatiska kretsar. Man bara praktiserade den. Men Watergate och Indira Gandhis valfusk i Indien som var den direkta anledningen till maktmissbruk och undantagstillstånd har klargjort för miljoner att demokratin står och faller med ärligheten.

En svensk politiker vågade en gång säga något om att politikernas privatliv har avgörande betydelse för deras politiska handlande. Han blev utskälld. I dag skäller man inte längre. Därmed inte sagt att politikernas privatliv skulle blivit mera änglalikt! Men man kanske kan säga att alltfler människor uppfattar ärlighet som en beskrivning på grundvalen för mänsklig samlevnad. Man kan bryta mot den precis som man kan bryta mot förkörsrätten i trafiken. Men det blir konsekvenser.

Trots allt hör vi nog hemma bland de moraliska normerna. De är inte bara de avlägsna stjärnor som seglaren styr efter. De är hela skapelsens hem, och den fungerar inte utan dem, lika litet som den fungerar utan tyngdlagen. ■

Bror Jonzon

Danskt partiprogram

□ Målet for den demokratiske socialisme er, at ethvert menneske skal kunne udnytte sine muligheder. Ikke på bekostning af andre, men i samarbejde med andre. Vi skal ansættelse til at udfolde den solidariske side af vort væsen. At få andre til at trives og udvikle sig er det samme som selv at trives og udvikles.

Forudsædningen for, at vi kan skabe et samfund med øget livskvalitet, er en dybtgående omvurdering af de værdinormer, vi lægger til grund for vor stillingtagen til alle sider af samfundets udvikling. Da samfundet udvikler sig i en vekselvirkning mellem ændringer i den økonomiske struktur og ændringer i vore holdninger, kræver virkeliggørelsen af den demokratiske socialisme nødvendigtvis en indsats på begge disse planer.

Vi har erkendt, at der er grænser for vækst i kvantitet. For vækst i kvalitet er der ingen grænser.

Kun ved at samfundet bygges op på solidariske værdier kan vi virkeliggøre de egenskaber, som vi trives bedst med, nemlig, åbenhed, tolerance, ærlighed og kærlighed.

Saxat ur danska socialdemokratiska partistyrelsens förslag till principprogram inför kongressen 17—20 sept. 1977.

Censorn strök -men vi kom igen

Från juni 1975 till mars 1977 rådde undantagstillstånd i Indien. Det betydde bl. a. sträng presscensur. I Ny Värld nr 6 gavs en del av historien om hur veckotidskriften Himmat (utgiven i Bombay, chefredaktör Rajmohan Gandhi) lyckades överleva, trots att alla odds tycktes vara emot den. När undantagstillståndet var över, publicerade tidningen Onlooker en redogörelse för Himmats kamp mot censur och hot om beslagtagnande av tryckpressar. Efter valet i mars kunde mycket sägas som man tvingats tåga om i 20 månader.

Ny Värld fick nyligen tillfälle att tala direkt med Himmats redaktör Kalpana Sharma. Hon kom i september till Europa för att under två månader besöka Schweiz, Spanien, Portugal, Frankrike, England, Tyskland och Turkiet.

Kalpana Sharma, Bombay.

Hur kunde ni i Himmats redaktion se klart på vad som höll på att hända?

Vi kände det väldigt olustigt den gången vår premiärminister satte sig över lagen för att slippa stå till svars för anklagelsen om valfusk. Indira Gandhi kunde ha avgått och låtit saken komma inför domstol. Om hon då hade frikänts, hade hon kunnat komma tillbaka in i politiken rentvådd från misstankar. Men nu strök hon ett streck över det hela och satte sin egen person ovanför lagen.

Det kunde vi i Himmat inte annat än se som moraliskt förkastligt. Vi beslöt att skriva en artikel där vi uppmanade premiärministern att avgå. Det blev något av en läsarstorm efter det numret, då många ansåg henne rätt ofelbar. Man ansåg också att en tidning som Himmat borde förhålla sig opartisk i politiska frågor. Men det finns en gräns, där en tidning som vår måste sluta vara enbart observatör. Man måste med kraft få säga ifrån om vad man anser vara rätt och fel. Vi undrade visserligen själva vad vi gett oss in på just då. Var det nu rätt eller fel? Artikeln publicerades två veckor innan Indira Gandhi proklamerade undantagstillståndet.

Det väsentligaste du själv lärde?

Det var svårt, men lärorikt och nödvändigt, att bli absolut klar på var man själv stod. Man måste helt på egen hand tänka igenom och hålla fast vid sin tro. Ens vänner var kanske på annat håll, och det var nästan omöjligt att hålla kontakt. Man måste söka ledning i viktiga frågor alldeles ensam, helt oberoende av andra. Annars är

det mest lockande för mig när jag är osäker, att fråga någon som har större erfarenhet. Nu fanns det inte någon sådan person att vända sig till.

Mitt i all förvirringen var det så viktigt att se klart, att bedöma människor rätt och förstå deras motiv. Man lärde sig att överväga vad man sade, och till vem. Det kunde gå galet för en själv och andra om man tog fel.

Var det inte en väldig ansträngning att leva i den spänningen?

Vissa tider var det mycket ansträngande. I tre månader var jag tvungen att gå med varenda sida av Himmat till censorn. Man bara såg hans rödpenna stryka tjocka streck över det man skrivit. Det var aldrig någon idé att komma med motargument. Man kände sig totalt hjälplös inför övermakten och många gånger var man nära att ge upp. Sådana gånger kände man sig tyngd och frustrerad. Men på andra sätt levde man igenom en berikande erfarenhet, ibland kändes det som ett stort äventyr. Man upplevde en ny dimension av vänskap och upptäckte vilka underbara människor det fanns, som i tysthet hjälpte andra och gjorde vad som behövde göras. De som var fria från fruktan kunde göra mest. De som var rädda bara pratade om hur hemskt allting var, men de gjorde mycket litet själva.

Hur kom vändpunkten?

Världspressen har tonat fram en dramatisk händelse och sagt att det var då försvarsministern avgick som vändpunkten började. Men noga räknat var det ett ihärdigt arbete utfört av tusen-

tals vanliga människor som hade e Det var många som gjorde passivt motstånd mot systemet men som också samlade pengar för dem som satt i fängelse och deras familjer. Det var andra som cirkulerade stencilerade papper med artiklar ur världspressen som berörde vad som pågick i Indien. Sådana artiklar var annars helt bortcensurerade. Hjälpen vi fick genom att en opinion skapades utomlands var ovärderlig. Indira Gandhi visste att hon inte kunde låta det gå alltför långt.

Den i grunden opolitiska "folk-rörelsen" som växte fram gav uttryck för en spontan känsla av att saker och ting hade gått snett och måste ändras.

Hurdan är situationen sedan?

Man märker redan tendensen hos människor att dra sig ur och ta mindre ansvar. Men det finns särskilt många yngre som arbetat aktivt i den otroligt snabba och intensiva valkampanjen. De håller ögonen öppna och är beredda att även gå emot Janata-partiet om de märker missbruk av deras nuvarande maktställning. Dessa ungdomar kritiserade t ex starkt att en spritsmugglare ville gå in i partiet i Bombay.

För att hålla levnadskostnaderna på en rimlig nivå har på olika håll bildats konsumentkooperativa grupper av omkring 25 familjer. De gör sina inköp tillsammans från grossister för att eliminera kostnader för mellanhänder. Man gör nu en hel del liknande saker genom personliga initiativ, hellre än att vänta på vad som skall bestämmas av statliga myndigheter.

► Vad intresserar dig mest i Europa?

Sedan jag var här sist 1971 tycks mycket ha hänt på den europeiska scenen. Spanien och Portugal har funnit en form för demokrati efter många års diktatur. Ett fenomen som kallas eurokommunism har uppstått. Jag skulle vilja studera vad den betyder i Frankrike och Italien. En sak är tämligen säker beträffande Indien: om den nuvarande regeringen, som faktiskt är ett konglomerat av människor och åsikter, misslyckas, då är det inte alls sagt att kongressen — som också är ett konglomerat — kommer tillbaka. Ett tämligen stort steg åt vänsterkanten är att vänta. Nyckelfrågan kommer att bli vem som kan erbjuda landet ett effektivt och korruptionsfritt styre. Den nuvarande regeringen behöver lyssna till vad folk tänker och säger och förlora kontakten med gräsrotterna, så som det skedde med den förra regeringen.

Vad ser du som viktiga uppgifter under den kommande tiden i Indien?

Vi måste avslöja allt som är tom propaganda. Vi måste förstå att underbygga demokratin på rätt sätt. Det har sedan länge varit tal om reformer i vårt valsystem, och de skulle kunna genomföras nu inför nästa val. Vi måste med vår tidning hjälpa till att stärka den etiska hållningen hos pressen. Det var alltför många tidningsredaktioner som gav efter alltför lättvindigt och stod handfallna inför det som skedde.

Så finns det mycket att göra för hälsovård och hygien i byarna på landsbygden. Ja, ett omfattande socialt arbete behövs.

Och jag vill betona hur viktigt det är att fler och fler människor lär sig ta ansvar för sin omgivning. Det gäller socialt, politiskt, ideologiskt om man så vill. Eller bara det att man bryr sig om sina grannar!

Jag tror Himmat har en viktig uppgift i att vända sig till den minoritet av människor i Indien som har det relativt bra, förstår engelska och alltså kan läsa tidningen. Vi måste störa dem oupphörligt och väcka deras samveten och ställa dem inför de reella problemen i landet. Det har vi försökt göra med våra reportage från slumområden i städerna och från byar ute på landet. De som har intelligensen och resurserna borde ju låta sitt tänkande och sitt samvete ständigt aktiveras.

Det är väldigt lätt att nu efteråt kritisera allt som gjordes fel under undantagstillståndet — och av vem! Men vi i Himmat har bestämt oss för att inte stämma in i den kören. Vi vill hellre dra fram några av de många konstruktiva bidragen som gavs, berättat om vardagens hjältar under den svåra perioden. ■

Intervjuare: Gerd Jonzon

Ut till byarna

Från en korrespondent i Panchgani

□ Indien rymmer stora paradoxer. En är att oändligt mycket finns att göra rent praktiskt — men samtidigt är arbetslösheten stor. Teoretiskt välutbildade studenter har svårt att hitta jobb i städerna. Men ute i byarna går det långsamt med tekniskt eller hygieniskt uppsving.

Tidigare i år hölls en konferens vid Asia Plateau, Panchgani — asiatiskt m för moralisk upprustning — läkare, socialarbetare och andra intresserade av hälsovård. Några studerande ungdomar från Bombay som deltog beslöt att ge sig ut i byarna och försöka göra praktisk nytta där.

De började i en liten by, dit de gick till fots, ledda av en äldre man som arbetat med Mahatma Gandhi. Han hade specialiserat sig på att förbättra hygien i Indiens byar och hade lång erfarenhet av hur man skulle gå tillväga. Det gällde först och främst att vinna byns befolkning för idén.

lära sig mer om renlighet och hälsovård. Då skulle de här stadsungdomarna få komma tillbaka och hjälpa byborna.

Senare uppstod en hel del motstånd i byn, och detta måste övervinnas innan planen kunde förverkligas. Men en eftermiddag under den hetaste tiden i maj vandrade ett tjugotal skolungdomar och universitetsstuderande iväg till den lilla byn. De flesta av dem kom från sådana miljöer att de aldrig hade behövt gå så långt till fots mitt i värsta hettan. De hade aldrig behövt göra något hårt manuellt arbete hemma. För en del av dem blev vandringen till byn och mötet med dess invånare något av en chock. Men de flesta beslöt sig för att komma tillbaka nästa dag. En igenslammad vattencistern utanför templet behövde rengöras. Den var egentligen avsedd för boskapen. Men eftersom den slammat igen hade man bara ett ställe i byn där man fick både diska, tvätta kläder och vattna boskap. Det var vid brunnen, och där träffades alla.

Egendomligt nog hade alla byns män försvunnit, när ungdomarna kom. Efter en stunds väntan beslöt man ändå att pojkar skulle sätta igång med upprepningen av cisternen och flickorna skulle sopa rent på gårdsplanen kring templet. Byborna gjorde

stora ögon då de fick se stadspojkar stå upp till knäna i gyttjan och rensa ur cisternen med bara händerna. Vanligtvis gör bara de kastlösa, "harijans", sådant som städning, soptömning och kloakrengöring.

Avloppssystem

Nästa uppgift var att gräva enkla men sinnrika avloppssystem för varje hus i byn. Ungdomarna åtog sig fyra hus var. De familjer som bodde i husen hjälpte till att gräva en avloppsbrunn för vart och ett. Med större och mindre stenar i olika lager, grenar som inte ruttnar, kokosbast och torrt gräs i själva avloppsmynningen kan sådana gropar fungera bra i trettio år om de sköts rätt.

Till en början höll sig byborna på avstånd. Men för varje dag som ungdomarna kom tillbaka blev stämningen bättre. Så småningom bjöd man på te eller tom måltider i flera familjer. Ungdomarna lärde sig att ha tålmod att vänta på bybornas egna initiativ, men också att själva inte dra sig för att göra de smutsiga jobben.

Vägförbättringar kunde också göras. Byvägen behövde rätas ut, och alla husägare måste fatta beslut om det. Somliga fick riva ner en veranda eller

Forts. s. 7

Motstånd övervanns

Byborna blev tillfrågade vid ett möte utanför templet om de ville göra sin by till en mönsterby. Gandhi-medarbetaren betonade att deras religion faktiskt betydde den största renlighet i alla avseenden. Det bestämdes att man skulle ordna en vecka, då alla skulle

Livsfarlig ledning

□ Vi har framför oss en medelålders affärsman från Latinamerika — en man som alla andra. Ingenting hos honom väcker uppmärksamhet.

— Till naturen är jag feg, skyndar han sig att säga innan han börjar berätta sin historia. Det har han aldrig förr gjort inför någon offentlighet, allra minst för pressfolk. Och nu betonar han ivrigt: — Vem som helst av er hade kunnat göra vad jag gjorde. För egentligen var det inte jag som gjorde det!

Så kommer latinamerikanens berättelse.

Knarkproducent

— Mitt land producerar inte bara världens bästa kaffe. Vi är också bland världens främsta producenter av narkotika, framför allt marijuana och kokain. Under de senaste tio åren har landet gått igenom en svår period, då korruptionen har nått ända in i regeringskretsarna. Den tycks ha blivit en del av vårt dagliga liv. Allt det här har oroat mig. Hur länge skall vi kunna behålla vårt demokratiska statskick?

Visserligen försökte jag vara ärlig själv, men jag kände mig totalt ensam om det i affärlivet. Jag såg världen i händerna på korrupta människor drivas mot en avgrund. Lyckligtvis fann jag då en hållpunkt i Caux, där människor i hundratals sökte svaret på de stora problemen — och gjorde det genom ärlighetens, renhetens, csjälviskhetens och kärlekens principer. Det var för mig en underbar upptäckt.

När jag kom hem från Caux hamnade jag i en ytterst besvärlig situation i mitt arbete. Det hade kommit order att det stora farmaceutiska företaget, där jag var biträdande direktör, skulle bygga en ny fabrik. Av vissa tecken förstod jag att en del av våra utländska agenturer skulle missbrukas som narkotikacentraler.

Det fanns ingenting "olagligt" i den order som kommit att en ny fabrik skulle byggas. Men varorna som skulle produceras var en speciell sorts medicinska preparat med narkotika, som det egentligen finns en mycket liten marknad för. Och nu talades det om att göra affärer på hundratals miljoner dollar!

Det nya för mig var att jag kände att jag nu hade Gud till partner i företaget och kunde be honom om hjälp. Därför sa jag: "Nu har du fått mig in i den här härvan. Då får vi väl samarbeta för att klara ut den!"

Jag hade tre möjligheter. För det första, att gå med på projektet och bli rik. För det andra, att lämna företaget och strunta i det hela. För det tredje, att lägga fram planen för våra egna myndigheter, för amerikanska myndigheterna och för företagets högsta ledning i New York.

Då jag bestämde mig för det tredje alternativet var jag beredd på att jag kunde bli mördad. En annan man som blivit indragen i historien hade begått självmord — så kallades det i varje fall . . . Men så tänkte jag: "Om jag nu får sätta livet till — vad spelar det för roll? Det är bättre att dö och ha handlat rätt än att leva med detta."

Det var oerhört svårt att komma fram till företagets högste chef. Men efter att ha betalat min egen flygbiljett till New York och kämpat mig genom barrikader av människor fram till hans kontor, kunde jag visa honom vartenda dokument jag hade. Direktiven från högste chefen hade varit helt klara, men de hade överträtts. Fabriken revs en kort tid därefter, och narkotika-preparatet som varit på tal framställs inte inom landet nu.

Själv klarade jag mig — och har gjort det sedan dess. Kalla det änglavakt! Jag behövde inte ens se mig om efter ett nytt jobb — jag blev erbjuden en plats utomlands av en firma jag arbetat för tidigare.

Efter ett par år reste jag hem igen för att eventuellt finna något jobb där. Igen överväldigades jag av känslan att ärliga människor står sig slätt inom industrin idag.

Under bordet

Mannen som intervjuade mig frågade hur jag skulle ställa mig till statliga uppdrag. Sådana fick man bara om man var beredd att låta pengar gå under bordet till funktionärerna. "Jag kommer inte att ha något med mutor att göra", svarade jag. "Men om det blir nödvändigt?" frågade mannen. "Då vill inte jag vara direktör", förklarade jag. "Jag är ingen dålig försäljare och

alltid finns det ett hederligt jobb att få tag på någonstans." Så for jag hem till min fru och berättade om intervjun — och att jag nog inte skulle vänta mig att få det där lockande jobbet.

Några dagar senare ringde telefonen. Det var mannen som intervjuat mig. De hade kommit fram till att jag nog var den de sökte, och att jag kunde få jobbet om jag ville ha det . . . ■

Från Ny Verden

SVART VITA BOKEN

... på maltesiska

Maltesiska är det 24:e språk, till vilket den lilla handboken översatts. "Il-Ktieb-L-Iswed U" lanserades vid en internationell handelsmessa på Malta. De flesta malteser bor utanför Malta, och boken kommer att spridas till olika delar av världen av maltesiska emigrantförbundet.

... på ryska

Vid industrikonferensen i Caux presenterades de första exemplaren av den ryska översättningen av Den svartvita boken. Bland de närvarande var den ryske författaren A. Krasnov-Levitin. Han berättar: "1952 när jag var inspärrad i ett av Stalins fångläger läste jag om moralisk upprustning i en sovjetisk publikation 'Filosofiska frågor'. Naturligtvis kritiserades 'buchmanismen' — som den kallades — sönder och samman i den tidskriften. Men ju mer jag läste om förbannelserna över moralisk upprustning, desto mera sympati kände jag med rörelsen. Till mina dagliga lägerböner fogade jag 'Gud välsigne buchmaniterna'.

Det som fascinerade mig var idén att förena människor av alla nationer, raser och trosbekännelser på grundvalen av moralisk upprustning — moralisk rening och förnyelse. Metropolit Platon Gorodetsky (död 1892) brukade säga 'Våra jordiska skiljemurar når inte upp till himlen'. När jag för ett år sedan för första gången kom hit till Caux, blev jag övertygad om att metropolitens höga vision blivit förverkligad.

Den svartvita boken har författats under förhållanden som är så olika de sovjetiska att inte allting i boken kan förstås av en rysk läsare. Men bokens

► grundtema — broderskap mellan människor på grundval av andlig och moralisk pånyttfödelse — är en stor tanke!"

... på svenska

En studiehandledning till Den svartvita boken i SKS regi har nu blivit färdig. Ett studiepaket av boken och handledningen kan beställas från Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Pris 12 kr. ■

TV - vem tittar på vad?

① Ändamålet med denna överenskommelse är att förhindra att vårt familjeliv förstörs genom TV.

② På söndagarna har andra gemensamma aktiviteter företräde framför TV.

③ Ingen har anspråk på ett bestämt program eller en bestämd tid. Blir det bråk om vilket program som skall ha företräde skall man kompromissa så att den som ge efter har företräde nästa gång.

Föräldrarna är skiljedomare, så länge de själva efterlever detta avtal.

Undertecknare:
samtliga sex familjemedlemmar
i åldern 11—50 år

Dr Schumacher ...

Fr. s. 2

av, använder vi miljontals ton av växt-dödande material.

Vår tendens att ta till våldsamma medel visar sig i försöken att klara av energikrisen. Vi är färdiga att använda plutonium, något som Vår Herre aldrig skapade. Han visste var han skulle sätta gränsen, men det vet inte människorna. Plutonium är delvis radioaktivt i 24.400 år och det tar 3 miljoner år innan det är helt ofarligt. Vi är redo att använda ytterst våldsamma processer i ett heligt och otroligt komplicerat ekologiskt system som vi kallar naturen.

I vår organisation arbetar vi inte med forskningsinstitutionerna, affärsvärlden eller de statliga myndigheterna. De är alltför bundna vid den där storhetsteknologin. Men det är många enskilda ur dessa sammanhang som kommer till oss och är intresserade av vad vi håller på med. De för i sin tur ut dessa idéer till sina företag, till statsdepartementen och t o m till universiteten. Vi försöker få folk att tänka efter och vi säger att även den mest välbyggda oceanbåt behöver sina livbåtar. ■

Ut till byarna ...

Fr. s. 5

en yttervägg för att ge utrymme åt vägen. Den byggdes sedan raskt: på fyra dagar gjordes en väg som var 600 m lång och 6 m bred.

När veckan var slut samlades ungdomarna för att se vad de lärt sig. Hårt arbete hade varit nyttigt, tyckte de flesta. Men tiden hade varit för kort.

Nästa gång ville man gärna ligga över någon natt i byn. På kvällarna kunde man ju allra bäst lära känna folk, särskilt dem som arbetade borta på dagarna. En större insats för att hjälpa de kastlösa i byn borde man också göra, ansåg flera. Experimentet gav mersmak. ■

I VÅR HERRES HAGE

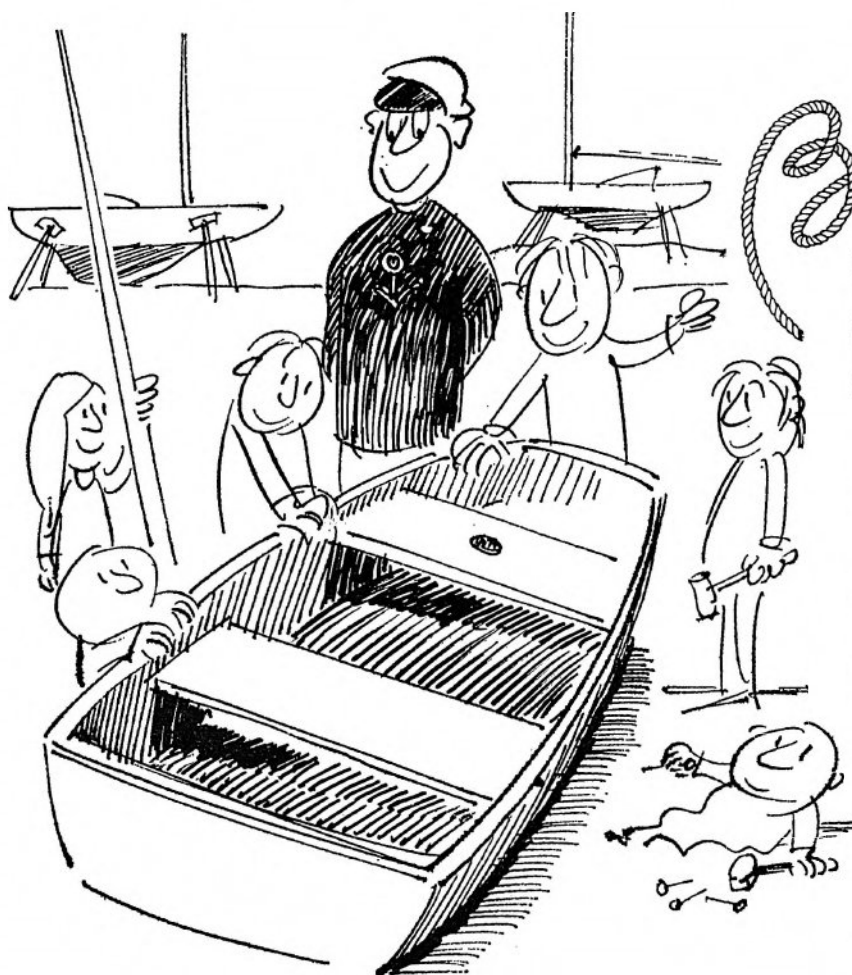
Kassett med sånger och visor om

Människor och djur

Pris 26 kronor

Idé och Kultur

Sveavägen 34, 111 34 Stockholm

Båt
PONTUS

BÅTPLANER?

Rådfråga

Båt-PONTUS

Göteborgs

Frihamn

Tel. 031-510704

Europa, Japan —

konkurrens eller samarbete

Utgivarkorsband

□ Relationerna mellan Japan och den västliga industrivärlden kom upp till diskussion vid konferensen i Caux, Schweiz, 30 augusti till 5 september.

Fem representanter för företagsledningen och fem för den fackliga ledningen i den stora japanska elektrokoncernen Toshiba var bland det 60-tal japaner som deltog tillsammans med politiker, industriledare och fackföreningsfolk från 30 länder och fem kontinenter.

"Våra länder har aldrig varit så beroende av varandra som idag. Vi måste finna en väg som leder bort från konfrontation och till dialog och samarbete", sade direktören för Toshiba-koncernen, Shoji Takase, i ett anförande som han utarbetat tillsammans med de japanska fackföreningsmännen.

Vi kan inte finna någon lösning genom att bara följa högkonjunktorens paroller om högre bruttonationalprodukt, maximering av vinsten, högre löner och stigande konsumtion, menade japanerna. "Trycket från den snabba förändringen på de ekonomiska och sociala områdena nödvändiggör ett nytt förhållande också mellan fackföreningsrörelsens folk och arbetsgivarna. Vi har kommit hit därför att vi säkert kan finna en nyckel till problemens lösning om vi använder moralisk upp- rustnings idéer." I arbetsgrupper började man tala ut om den utveckling som i Europa skapat fruktan för Japan och i Japan känslan av isolering från västvärlden.

En av initiativtagarna till konferensen, engelsmannen Neville Cooper, direktör i Standard Telephone and Cable Ltd, framhöll att industriledare måste se som sin uppgift inte bara att producera ett visst välstånd utan också att bidra till en ny världsordning. "Då blir det en livsnödvändighet för oss att samarbeta med både politiker och fackföreningsfolk."

Den tyske socialdemokratiske riksdagsmannen Adolf Scheu tog upp den värdjan om samarbete som kommit från

industriledarhåll. Scheu ansåg att man bara kunde få en ny samhällsordning om man ställde människan i centrum. Som illustration gav han en snabb historisk tillbakablick.

"1946 var vi tyskar ett vanryktat och föraktat folk, och det med rätta. Men nästan alla den tidens tyska statsmän kunde tillsammans med arbetsgivare och fackföreningsledare för första gången efter kriget träffa sina kolleger från hela världen här i Caux. Dessa sammanträffanden är en av de djupare orsakerna till att efterkrigstidens Tyskland inte gjort alla de misstag som annars är typiskt tyska.

Lyssna på min motpart

Det första jag lärde mig här var att människor är viktigare än saker. Detta kommer jag gång på gång tillbaka till i mitt politiska agerande och i mina kontakter med industrins förhandlingsparter. Denna maxim är en klar kampsignal mot varje negativ materialism. I hundratals fall har jag både som politiker och i min fackliga verksamhet upplevt, att man mycket lättare finner en lösning på svåra problem genom att i stillhet överväga en fråga än genom att bara diskutera och prata. Här i Caux har jag också lärt mig att lyssna på min motpart. Det har i många stycken förändrat mitt liv."

Även från Afrika, Sydamerika och Asien gjordes många konkreta inlägg om den omorientering som påbörjats både i industri- och utvecklingsländerna.

I den diskussion som följde på dr Ernst Schumachers föredrag talade bl a dr G. Lanzavecchia, direktör för utvecklings- och forskningsavdelningen i den italienska Montedison-koncernen. Han framhöll att "det krävs en ny process, en moralisk upprustning", för att genomföra de attitydförändringar som behövs i samhället. Utgångspunkten måste vara "ett omfattande samvetsuppvaknande". ■

Kardinal König besöker Caux

I ett tal vid avslutandet av konferensen manade kardinal König, ärkebiskop i Wien, kyrkan och fackföreningsrörelsen till samarbete. Inför en publik som bestod av industrimän, fackliga förtroendemän och politiker framhöll han att även om hans uppgift som kyrkoman var en annan än deras, så har man en sak gemensamt: att betona den enskilda människans betydelse i arbetslivet. "I detta avseende finns det ingen skillnad mellan en arbetare och en biskop", sade kardinal König.

Sju hamnarbetare från International Longshoremen's Association i New York deltog i konferensen. Fr. v. Fred Small, medlem i förbundets representantskap, Bill Maineculf, v. ordf. i avdelningen i New Yorks hamn och Jim Caldwell. Inför de svåra förhandlingar för alla ostkusthamnar i USA som väntade dem vid hemkomsten kände de sig stärkta av besöken i Caux och i europeiska hamnar, sade de.

ny
värld

Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upp- rustning, utkommer med 12 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige kr 30: —, postgiro 70 98 70 - 0 (Idé och Kultur), Finland mk 26: —, postgiro 11 20 95 - 0 (Ny Värld), Helsingfors. Lösnummerpris: kr 2: 50 eller mk 2: —. Ansvarig utgivare: Lennart Sjögren. I redaktionen: Nils Gösta Ekman, Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Finn Harald Wetterfors, Gunnar Wieselgren.

ISSN 0347-2272